

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y DƯỢC**

PHẠM THỊ NGỌC

**KẾT QUẢ ĐIỀU TRỊ BỆNH NHÂN
NHỒI MÁU NÃO CẤP BẰNG THUỐC TIÊU SỢI HUYẾT
TẠI BỆNH VIỆN TRUNG ƯƠNG THÁI NGUYÊN**

LUẬN VĂN BÁC SĨ NỘI TRÚ

Thái Nguyên, năm 2018

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y DƯỢC**

PHẠM THỊ NGỌC

**KẾT QUẢ ĐIỀU TRỊ BỆNH NHÂN
NHỒI MÁU NÃO CẤP BẰNG THUỐC TIÊU SỢI HUYẾT
TẠI BỆNH VIỆN TRUNG ƯƠNG THÁI NGUYÊN**

Chuyên ngành: Nội khoa

Mã số: 62.72.20.50

LUẬN VĂN BÁC SĨ NỘI TRÚ

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:

TS NGUYỄN TRƯỜNG GIANG

PGS.TS DƯƠNG HỒNG THÁI

Thái Nguyên, năm 2018

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi, tất cả những số liệu do chính tôi thu thập và các kết quả trong luận án này là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất kỳ công trình nào khác.

Tôi xin đảm bảo tính khách quan, trung thực của các số liệu và kết quả xử lý số liệu trong nghiên cứu này.

Tác giả luận án

Phạm Thị Ngọc

LỜI CẢM ƠN

Luận văn được hoàn thành bằng sự cố gắng nỗ lực của tôi cùng với sự giúp đỡ của nhiều cá nhân và tập thể. Với lòng kính trọng và biết ơn sâu sắc, tôi xin bày tỏ lời cảm ơn tới:

- Ban Giám hiệu, Phòng Sau đại học, Bộ môn Nội của Trường Đại học Y Dược Thái Nguyên đã tạo điều kiện thuận lợi cho tôi trong quá trình nghiên cứu.

- Ban Giám đốc bệnh viện Trung Ương Thái Nguyên, Khoa Cấp cứu, Khoa Chẩn đoán hình ảnh, Khoa Thần kinh bệnh viện Trung Ương Thái Nguyên đã tạo điều kiện thuận lợi cho tôi trong quá trình nghiên cứu và hoàn thành luận văn.

- Xin trân trọng cảm ơn TS.Nguyễn Trường Giang- Phó trưởng Bộ môn Chẩn đoán hình ảnh, Trưởng khoa Chẩn đoán hình ảnh bệnh viện Trung Ương Thái Nguyên và PGS.TS.Dương Hồng Thái – Phó giám đốc bệnh viện Trung Ương Thái Nguyên, Trưởng bộ môn Nội trường Đại học Y Dược Thái Nguyên đã tận tình hướng dẫn và tạo mọi điều kiện thuận lợi cho tôi trong suốt quá trình học tập và thực hiện luận văn.

- Xin trân trọng cảm ơn các Thầy, Cô trong Hội đồng chấm luận án, những người có thể không hề biết tôi, song đã đánh giá công trình nghiên cứu của tôi một cách công minh. Các ý kiến góp ý của các Thầy, Cô sẽ là bài học cho tôi trên con đường nghiên cứu khoa học và giảng dạy sau này.

Xin được bày tỏ lòng biết ơn của tôi đến:

Các bệnh nhân điều trị tại Khoa Cấp cứu và khoa Thần kinh đã cho tôi có điều kiện học tập và hoàn thành luận văn. Các bạn bè đồng nghiệp và người thân trong gia đình đã động viên khích lệ tôi trong suốt quá trình thực hiện luận án này.

Thái Nguyên, ngày 20 tháng 10 năm 2018

Phạm Thị Ngọc

CÁC CHỮ VIẾT TẮT

BN	Bệnh nhân
CHT	Chụp cộng hưởng từ
CLVT	Chụp cắt lớp vi tính
CTA	Computer tomography angiography Chụp cắt lớp vi tính mạch máu não
ĐQNMN	Đột quy Nhồi máu não
ĐM	Động mạch
ĐMNG	Động mạch não giữa
FDA	Food and drug administration USA Tổ chức Quản lý Thuốc và Thực phẩm Hoa kỳ
HA	Huyết áp
mRS	Modified Rankin scale Thang điểm tàn tật Rankin sửa đổi
n	Số bệnh nhân
NIHSS	National Institutis of Health Stroke Scale Thang điểm đột quy não của Viện y tế Quốc gia Hoa Kỳ
NMN	Nhồi Máu Não
rt-PA	Tissue Plasminogen Activator Tiêu sợi huyết đường tĩnh mạch bằng Alteplase

MỤC LỤC

ĐẶT VẤN ĐỀ.....	1
CHƯƠNG I: TỔNG QUAN	3
1.1. Khái niệm đột quy.....	3
1.2. Phân loại đột quy thiếu máu não.....	3
1.3. Cơ chế bệnh sinh nhồi máu não	5
1.4. Chẩn đoán đột quy thiếu máu não tối cấp.....	9
1.5. Các biện pháp điều trị Nhồi máu não cấp	15
1.6. Điều trị nhồi máu não cấp bằng thuốc tiêu huyết khối đường tĩnh mạch..	19
1.7. Đánh giá kết quả sau điều trị.....	25
CHƯƠNG 2: ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	27
2.1. Đối tượng nghiên cứu.....	27
2.2. Thời gian và địa điểm nghiên cứu.....	28
2.3. Phương pháp nghiên cứu.....	28
2.4. Nội dung nghiên cứu	28
CHƯƠNG 3 : KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU.....	38
3.1. Đặc điểm lâm sàng, cận lâm sàng của nhóm đối tượng NC	38
3.2. Kết quả điều trị và biến chứng của nhóm đối tượng nghiên cứu	44
3.3. Các yếu tố liên quan đến tiên lượng kết quả điều trị sau 3 tháng	44
CHƯƠNG 4: BÀN LUẬN.....	46
4.1. Đặc điểm lâm sàng, cận lâm sàng và kết quả điều trị.....	46
4.2 Các yếu tố tiên lượng đến kết quả điều trị sau 3 tháng	51
KẾT LUẬN	515
KHUYẾN NGHỊ.....	57
TÀI LIỆU THAM KHẢO	

DANH MỤC BẢNG

Bảng 3.1. Đặc điểm lâm sàng, cận lâm sàng chung của nhóm bệnh nhân	38
Bảng 3.2. Đặc điểm tiền sử của nhóm đối tượng nghiên cứu	38
Bảng 3.3. Triệu chứng khởi phát đột quy	39
Bảng 3.4. Thời gian từ khởi phát đột quy não đến lúc vào viện và từ khởi phát đột quy não đến lúc điều trị bằng tiêu sợi huyết	40
Bảng 3.5. Các dấu hiệu sinh tồn khi nhập viện của nhóm bệnh nhân	40
Bảng 3.6. Các dấu hiệu lâm sàng khi đến viện của bệnh nhân tiêu sợi huyết	41
Bảng 3.7. Vị trí tổn thương trên lâm sàng của BN dùng TSH.....	41
Bảng 3.8. Xét nghiệm máu lúc vào viện của đối tượng nghiên cứu	42
Bảng 3.9. Hình ảnh tổn thương trên CT scanner sọ não lúc vào	43
Bảng 3.10. Các vị trí tổn thương mạch máu não trước khi điều trị tiêu sợi huyết.....	43
Bảng 3.11. Thay đổi điểm NIHSS trong quá trình điều trị nội trú	44
Bảng 3.12. Đánh giá hồi phục lâm sàng theo thang điểm NIHSS lúc ra viện...	44
Bảng 3.13. Thời gian điều trị nội trú của các đối tượng nghiên cứu	44
Bảng 3.14. Hình ảnh CLVT thay đổi sau điều trị	45
Bảng 3.15. Các yếu tố liên quan đến tiên lượng kết quả điều trị sau 3 tháng....	45

DANH MỤC BIỂU ĐỒ

Biểu đồ 3.1. Thời điểm xảy ra đột quy trong ngày	39
--	----

DANH MỤC HÌNH

Hình 1.1. Nguyên nhân bệnh sinh gây đột quy thiếu máu não	4
Hình 1.2. Sơ đồ các vùng rối loạn tưới máu trong nhồi máu não	6
Hình 1.3. Các dấu hiệu hình ảnh nhồi máu não cấp trên cắt lớp vi tính	11
Hình 1.4. Phân vùng cấp máu động mạch não giữa theo ASPECTS	12
Hình 1.5. Hình ảnh cắt lớp vi tính tưới máu não	13

ĐẶT VẤN ĐỀ

Đột quy não đã và đang trở thành một vấn đề quan trọng của y học ở tất cả các quốc gia trên thế giới. Đây là bệnh lý thường gặp ở người có tuổi, phổ biến hơn ở những người có tiền sử các bệnh tiểu đường, tim mạch, huyết áp, tăng cholesterol máu. Trên thế giới hiện nay đột quy là một trong những căn nguyên gây tử vong hàng đầu, chỉ sau bệnh tim thiếu máu cục bộ và ung thư [49], [66]. Trong đó đột quy nhồi máu não (ĐQNMN) chiếm số lượng lớn trong toàn bộ các thể đột quy [6], [39]. Hậu quả là để lại gánh nặng cho gia đình và xã hội rất lớn [49]. Theo thống kê chưa đầy đủ năm 2013, toàn thế giới có khoảng 10,3 triệu ca đột quy mới mắc trong đó 67% là đột quy nhồi máu não, tử vong là 6,5 triệu (đột quy nhồi máu não chiếm 51%) [47]. Tại Việt Nam, mức sống người dân ngày càng tăng dần, xu hướng tuổi thọ tăng cao, nguy cơ đột quy não ngày càng cao. Song song với công tác dự phòng, việc nâng cao hiệu quả trong chẩn đoán và điều trị là yêu cầu trọng tâm với mục tiêu hạ thấp tỷ lệ tử vong, hạn chế tàn phế, giảm gánh nặng cho gia đình và xã hội.

Nhiều nghiên cứu thử nghiệm trước đó chỉ ra rằng mức độ hồi phục lâm sàng sẽ được cải thiện nếu nhu mô não vùng tổn thương còn có khả năng hồi phục và phải được tái thông sớm nhất có thể [57]. Cứ mỗi 1 giờ trì hoãn điều trị, nguy cơ hồi phục kém tăng lên khoảng 38% [42]. Do vậy cần lựa chọn phương pháp tối ưu nhất cho bệnh nhân.

Năm 1996, kết quả nghiên cứu NINDS cho thấy với chất hoạt hóa Plasminogen mô sử dụng đường tĩnh mạch, đã có thêm 17% bệnh nhân đạt phục hồi chức năng hoàn toàn hoặc gần hoàn toàn sau ba tháng [70]. Trên thế giới, có nhiều nghiên cứu khác chứng minh tính hiệu quả và an toàn của liệu pháp tiêu sợi huyết đường tĩnh mạch như: nghiên cứu CASES (2005), nghiên cứu ECASS III (2008). Tại Việt Nam từ năm 2006, tác giả Lê Văn Thành và cộng sự đã thực hiện nghiên cứu thử nghiệm liệu pháp này tại 3 bệnh viện ở thành phố Hồ Chí Minh với kết quả hết sức khả quan. Sau đó là hàng loạt các nghiên cứu khác như của

Mai Duy Tôn (2012), Nguyễn Huy Thắng (2012) đã cho thấy những hiệu quả rõ rệt về hồi phục lâm sàng và độ an toàn, hiệu quả của liệu pháp [8], [13]. Đến năm 2017, phương pháp tiêu sợi huyết cho các bệnh nhân đột quỵ não tối cấp đã được áp dụng tại rất nhiều các bệnh viện tuyến trung ương và tuyến tỉnh tại Việt Nam, kết quả báo cáo cho thấy hiệu quả rõ ràng của phương pháp này [2], [3], [10], [11], [16].

Tại bệnh viện trung ương Thái Nguyên, liệu pháp tiêu sợi huyết đường tĩnh mạch trên bệnh nhân nhồi máu não cấp đã được tiến hành từ tháng 12 năm 2016. Để đánh giá hiệu quả của phương pháp mới này, chúng tôi tiến hành làm đề tài nghiên cứu : **“*Kết quả điều trị bệnh nhân nhồi máu não cấp bằng thuốc Tiêu sợi huyết tại bệnh viện trung ương Thái Nguyên*”** với mục tiêu sau:

1. Mô tả đặc điểm lâm sàng, cận lâm sàng và kết quả điều trị bệnh nhân nhồi máu não cấp bằng thuốc tiêu sợi huyết tại bệnh viện trung ương Thái Nguyên.

2. Phân tích một số yếu tố liên quan đến kết quả điều trị ở các bệnh nhân trên.